

Нетрадиційні типи уроків

Нетрадиційні типи уроків: рольові ігри, ділова гра, круглий стіл або конференція, прес-конференція, урок відкритих думок, урок-змагання, урок-вікторина, урок-суд, аукціон знань, урок-диспут, урок-турнір, урок-еврика, міжпредметний інтегрований урок, урок-конкурс, урок творчості, урок-вистава, огляд знань, урок-гра, урок-залік, урок-мандрівка, урок-змагання, урок-діалог, урок-брифінг, актуальне інтерв'ю, рольова ділова гра, урок-лекція.

ЛЕКЦІЯ

Структура традиційної лекції така:

- організація діяльності вчителя та учнів;
- формулювання теми, постановка мети і завдань;
- актуалізація опорних знань учнів;
- викладання змісту дидактичного матеріалу вчителем, забезпечення умов сприйняття та засвоєння його учнями;
- узагальнення та систематизація знань учнів, набутих у процесі читання лекції;
- підведення підсумків лекції.

Лекція шкільна.

Це така форма навчання, за якою вчитель, викладаючи навчальний матеріал, допомагає учням:

- сформулювати проблему;
- опанувати логіку пізнання;
- зробити власні відкриття.

Проблемою шкільної лекції є вміння педагога скомпонувати та побудувати лекційний матеріал таким чином, щоб учні під час лекції виступали не пасивними слухачами, а здійснювали «пізнавальний рух». Для цього лекція повинна мати своєрідний каркас, який визначав би структуру її змісту.

Залежно від місця лекції в системі навчання та специфіці завдань, що вирішуються під час її проведення, в педагогічній практиці використовують різні види лекцій.

СЕМІНАР

Семінарське заняття є формою організації навчання, що поглиблює та систематизує знання. Вимога до нього – активна участь кожного учня. На семінарах передбачається більш високий ступінь концентрації навчального матеріалу, ніж лекція. Вони вимагають від учнів серйозної самостійної роботи з додатковою літературою, читання додаткового джерела, порівняння матеріалів, підбору цікавих фактів.

Семінари відрізняються від інших видів навчальних занять підвищеною активністю і самостійністю школярів, проявом їхніх організаційно-діяльнісних особистісних якостей.

За дидактичними цілями семінари поділяються на:

- заняття із введення в тему, планування її вивчення;
- заняття щодо дослідження фундаментальних освітніх об'єктів;
- заняття з подання та захисту освітніх результатів;
- заняття з поглиблення, узагальнення та систематизації знань;
- контрольні та залікові семінари;
- аналітичні семінари.

Семінар пошуковий.

Цей вид семінару передбачає проведення учнями досліджень у групах, а потім колективний пошук за найбільш цікавими і важливими проблемами. Враховувати індивідуальні якості учнів дозволяють цикли різних за типами семінарів. Розглянемо три типи семінарів, об'єднаних у загальний цикл: з індивідуальною роботою, груповою, групами змінного складу.

Вступний семінар.

Він спирається на знання і досвід, які вже мають учні. Після пояснення вчителем структури семінару учні колективно збирають інформацію за новою темою і класифікують її за розділами. За кожним розділом учні обирають груповодів, які ведуть набір до своїх груп. Групи працюють із зібраною інформацією за заданим алгоритмом і готують виступи перед класом, які аналізуються й оцінюються самими учнями.

Оглядовий семінар.

Він передбачає самостійний огляд учнями всієї теми на основі підручника або інших матеріалів.

Результати огляду учні формулюють у вигляді таких суджень:

- суть даної теми;
- її головні частини або спрямування;
- об'єкти, що вивчаються;
- питання, що виникають;
- відмінність викладання теми за різними інформаційними джерелами.

Особливу роль відіграють сформульовані учнями питання. За підсумками оглядового семінару складаються індивідуальні й колективні програми занять за темою.

Семінар з індивідуальною роботою.

Під час проведення семінару учні ставлять перед собою навчальне завдання за темою, складають план завдання, вибирають вид навчальної діяльності і форми звіту. Вчитель надає учням банк даних, що полегшує їм вибір перелічених елементів діяльності. Варіанти можливих завдань, види діяльності та форми звіту записуються до початку семінару на дошці у вигляді таблиці.

ПРАКТИКУМ

Урок-практикум – такий тип навчального процесу, який сполучає різні форми організації пізнавальної діяльності, має риси «комбінованого» уроку, органічно «поєднуваного» з системою нетрадиційної освіти.

Практикум розвиває:

- вміння пов'язані з розвитком зацікавлення (аналізувати свої зацікавлення, визначити нові на ґрунті колишніх, зіставляти свої можливості та зацікавлення);
- знаходити практичні види діяльності;
- вміння обирати практичний вид діяльності для себе (пошук відповідей для обґрунтування практичних завдань);
- вміння досліджувати умови практичної діяльності;
- вміння готуватися до практичної діяльності (визначення мети, завдань діяльності);
- вміння здійснювати діяльність на практиці (планувати свою практичну

діяльність, бачити її позитивні та негативні сторони);

- вміння встановлювати цінність практичної роботи, культурну та професійну цінність практикуму.

Схема уроку-практикуму:

- повідомлення теми, мети, завдань уроку;
- актуалізація ЗУН;
- ознайомлення з інструкцією;
- підбір обладнання;
- робота учнів;
- звіт про роботу.

УРОК-ВИСТАВА

Мета уроку вистави – поглиблення, розширення в учнів діапазону спеціальних знань, умінь та навичок спілкування, співробітництва в процесі підготовки та виконання ролей; перевтілювання, входження в образ проникнення ідеями, закладеними автором у ролях. Ролі визначено змістом та характером твору. Це можуть бути персонажі з міфів та легенд, казок, епосу, літературних творів. Оцінюється урок-вистава за якістю виконання ролей та досягнення поставленої мети.

УРОК-АУКЦІОН

На дошці написано список запитань, які повинні бути "продані" на "аукціоні" і на які всі учні мають знати відповіді. Для проведення "аукціону" обирається експертна група, керівник цієї групи – ведучий. Ведучий визначає, в якому порядку він має називати учнів, які визначатимуть запитання, що "продається". Ведучий називає першого учня, той – номер запитання. Усі очима знаходять текст запитання на дошці. Ведучий запитує: "Хто хоче купити це запитання?" (треба розуміти це питання як таке: "Хто знає відповідь на нього?"). Чекає піднятих рук. Рахує: "Один", – знову читає запитання і оголошує: "Два..." Якщо піднялася рука "покупця", надає йому слово. За відповідь нараховуються бали. Відповідь можна уточнити, розширити, поглибити і за це також одержати бал. Коли запитання повністю куплене, ведучий називає другого продавця і так поки всі запитання не будуть з'ясовані.

УРОК-ДИСПУТ

Головна цінність цих уроків полягає в тому, що в них формується діалектичне мислення. Це невимушена, жива розмова учнів, яка дозволяє висловити свою точку зору, власну думку, обґрунтувавши її, виробити вміння сприймати доводи опонента, знаходячи слабкі місця, вміння ставити питання за фактичним матеріалом теми, активно перетворювати знання на переконання. Підготовка до уроку-диспуту змушує учнів опрацьовувати додаткову літературу.

На початку уроку учням пропонуються цікаві факти, докази, аргументи, котрі записуються в зошит У процесі підготовки до диспуту клас поділяють на дві групи, два табори, які дотримуються діаметрально протилежних точок зору. У кожному таборі мають бути різні "спеціалісти". Вони задають один одному питання, вислуховують відповіді, погоджуються або не погоджуються, приходять до спільної думки. Додому учням дається завдання написати твір (своєрідний письмовий звіт із диспуту) і зробити висновок.

УРОК-ДІАЛОГ

Урок-діалог будується на основі таких принципів:

культурологічного (вивчення художнього тексту за багатоманітністю його культурних рівнів, сприйняття та осмислення через книгу відносин «людина – світ»);
історичного (розгляд просторово-часових характеристик твору в їх взаємозв'язку з сучасністю і поглядом в майбутнє);

гармонізації і діалогізації навчання (встановлення між учнем і книжкою рівноправного обміну духовними цінностями).

«Діалог Сократа».

В рамках діалогу учні самостійно формулюють проблеми суспільного життя та пропонують альтернативні шляхи їх розв'язання.

УРОК-ДІЛОВА ГРА

Це імітаційна модель навчальної діяльності учнів, що відтворюється в умовах, максимально наближених до дійсності. Мета ділової гри – поглибити та розширити діапазон знань учнів, формувати діловий стиль спілкування у практично-професійній діяльності.

Урок – ділова гра має свої різновиди: урок – «еврика», прес-конференція, урок-змагання, урок-турнір, урок-спектакль, урок-КВК, урок-аукціон.

Незалежно від різновидів уроку ділової гри, їх об'єднують загальні вимоги: постановка теми, цілей, завдань гри; визначення оптимального змісту гри; розподіл ролей та визначення функціональних обов'язків учасників гри; забезпечення умов для проведення ділової гри; єдність взаємодії учнів у ході виконання ролей.

Класичний варіант імітаційної гри включає такі етапи:

- підготовка;
- безпосередньо сама гра;
- аналіз та підведення підсумків гри.

До **дидактичних ігор** належать настільно-друковані, словесні ігри, загадки, шаради, ребуси, головоломки, ділові ігри.

Їх головна особливість наявність, крім ігрової, чітко визначеної дидактичної мети, регламентування ігрової діяльності спеціально визначеними правилами. Ігровий задум та ігрові дії допоможуть зберегти високу активність і самостійність учнів, наповнити навчання радістю, позитивними інтелектуальними емоціями.

У школах практикуються уроки – рольові ігри "Захист дисертації", "Квартальний звіт в науково-дослідному інституті", "Патент", "Зліт спеціалістів", "Ранок у селі", "Робота конструкторського бюро", "Рятівники", "Інформаційний пошук" та ін.

УРОКИ-КВК

Ці уроки дуже схожі на телевізійну гру КВК і можуть бути проведені за схемою: "Розминка", "Домашнє завдання", "Індивідуальна робота", "Конкурс "Вгадай", "Конкурс майстрів мистецтва", "Конкурс розповідачів", "Конкурс капітанів". Завдання має як репродуктивний, так і продуктивний характер, але форма висунутих завдань гумористична, цікава. Для проведення такого уроку серед учнів класу вибираються члени двох команд. Критерії для вибору в члени команд можуть бути різні, в т.ч. і від ряду парт може бути сформована команда.

- Вибирається журі із числа учнів класу.
- Розминка. Кожній команді пропонується скласти розповідь за пройденою

темою. Форма розповіді може бути гумористичною і разом з тим такою, щоб у ній брали участь всі команди.

- Інсценізація домашнього завдання може охоплювати будь-який один параграф підручника або весь матеріал даної теми. Виконання індивідуальної роботи включає цікаве завдання для двох-трьох учнів з кожної команди. Його виконання оцінюється за правильністю, повнотою й естетичністю пояснення.
- Конкурс "Вгадай" включає загадки, тести, просто завдання.
- Конкурс майстрів мистецтва. Від кожної команди вибирається по 3-4 учні, які виконують роль художника, поета, співака. Кожен з них має виконати свій номер, який за змістом має розкривати тему KBK.
- Конкурс оповідачів. Обом командам пропонується, наприклад, картинка, за якою потрібно скласти розповідь.
- Конкурс капітанів включає і розв'язування задачі, і аналіз картини.

УРОК-СУД

Урок дає можливість отримати уявлення про спрощену процедуру прийняття судового рішення та провести рольову гру – судовий процес за участю 3-х осіб: судді, який буде слухати обидві сторони і приймати рішення, позивача і відповідача (можлива участь адвокатів, прокурора, свідків тощо). Після того як клас визначиться з ролями, вчитель надає кожній групі завдання:

Суддям – підготовка запитань,

Позивачам – підготовка вступної промови та викладу аргументів,

Відповідачам – підготовка промови-відповідей та захисту.

Урок проходить з дотриманням порядку ведення судового засідання:

вступні заяви учасників судового процесу;

позивач викладає аргументацію, суддя ставить йому запитання;

відповідач викладає суть захисту, суддя ставить йому запитання;

суддя виносить рішення.

Ця форма уроку приваблива тим, що в ній стикаються протилежні погляди на суть окремих питань. Вирок обґрунтовується, отже, така форма проведення заняття сприяє з'ясуванню суті проблеми. Як і на звичайному суді, тут дійовими особами є свідки, адвокати і ті, кого звинувачують.

УРОКИ-МАНДРІВКИ

Одним із найцікавіших нетрадиційних уроків упродовж усіх етапів вивчення матеріалу є уроки-мандрівки.

Мета таких уроків: зацікавити всіх учнів; створити атмосферу невимушеності та веселий настрій у дітей; стимулювати до розвитку творчих задатків учнів: кмітливості, логічного мислення, уяви; швидко орієнтуватися в особистих знаннях, використовувати їх на практиці.

Особливість цих занять полягає в тому, що їх можна проводити як в умовах класного приміщення (заочні мандрівки: урок-екскурсія, урок-подорож, урок-«картинна галерея»), так і поза ним (очні мандрівки: урок-екскурсія, урок-марафон). Ефективність такої нетрадиційної форми організації навчальної діяльності учнів залежить від підготовки вчителя та учнів до уроку. Спочатку треба визначити тему, мету, тип уроку-мандрівки, скласти логічну послідовність уроку, продумати організаційні заходи і шляхи підготовки учнів до уроку. Для очних мандрівок це:

Ознайомлення учнів з темою, метою і місцем екскурсій (марафонів);
Актуалізація знань про правила дорожнього руху, правила поведінки на природі й на вулиці;
Поділ класу на групи по шестеро в команді;
Ознайомлення учнів із проблемно-пізнавальними завданнями;
Добір наочності.

Якщо це урок-марафон, то слід підготувати кабінети-зупинки, таблички з назвами станцій, маршрутні завдання.

Для уроків-мандрівок в умовах класного приміщення слід виготовити карту або план, за яким триватиме подорож країною Математики (Математичним океаном, до замку Логіки тощо).

Під час проведення таких уроків дуже важливо підбити підсумок заняття, визначити переможця, вказати на недоліки.

Педагогічний досвід підтверджує наявність наступних етапів у структурі уроку-мандрівки:

I. Організаційний момент.

Привітання та побажання гарного настрою.

Перевірка готовності учнів до заняття.

II. Ознайомлення з темою та правилами проведення уроку-мандрівки.

III. Постановка мети і завдань.

IV. Систематизація, узагальнення засвоєних знань, умінь та навичок.

Фронтальне опитування.

Елементи дискусії. Відповідь на проблемне запитання.

Фізкультхвилинка.

Індивідуальна робота учнів.

Робота в групах. Виконання завдань творчого характеру.

Дидактична гра з елементами змагання.

V. Підсумок уроку.

Підсумкова бесіда.

Оцінювання роботи учнів на уроці.

Загальна оцінка діяльності класу.

VI. Домашнє завдання практичного характеру

КОНФЕРЕНЦІЯ

Мета уроків-конференцій – розширення та поглиблення навчального матеріалу, ознайомлення з новою інформацією за рахунок спілкування з різними інформаційними джерелами, обміну думками.

Форми роботи в процесі підготовки – вивчення літературних джерел, у ході самого уроку – взаємоінформація учнів, ведення тезисних нотаток, складання плану.

Прес-конференція.

Уроки цього типу сприяють розвитку навичок роботи з додатковою літературою, прищеплюють допитливість, виробляють уміння працювати в колективі, надавати взаємодопомогу.

Структура та етапи:

Позиція:... я вважаю, що.. (висловлюється власна думка, пояснюється в чому полягає точка зору).

Обґрунтування: .. тому, що... (наводиться причина появи цієї чи іншої думки, тобто на чому ґрунтуються докази на підтримку вашої позиції).

Приклад: ...наприклад .. (наводяться факти, які демонструють докази, підсилюють вашу позицію).

Висновки ..отже, я вважаю... (узагальнення думки, висновок про те, що необхідно робити – заклик прийняти вашу позицію).

Такий урок можуть проводити декілька учителів. Клас розбивається на групи. Одна їх частина перетворюється на представників преси – співробітників різних газет, інша – на спеціалістів різних галузей. Спеціалістів одного профілю може бути декілька, їх очолюють консультанти. Спочатку проводиться загальний інструктаж консультантів, а ті вже починають готувати свої групи. До закінчення прес-конференції має бути випущена газета, придумані її назва і рубрики. План проведення уроку може бути таким: виступи тих представників груп, які займаються історією питання, теоретиків, практиків і т.д.; після кожного повідомлення представники преси ставлять запитання виступаючому, далі проводяться оформлення газет у групах, огляд-конкурс газет і підсумки прес-конференції. Не менш цікавими є прес-конференції, підготовлені учителями з багатьох предметів, які мають міжпредметний характер.

УРОК-ЗМАГАННЯ

Урок складається із декількох конкурсів. Учнів попереджають, що в ході змагання буде враховуватись активність кожного члена команди і всієї команди в цілому. Складаються відомості, у них журі вноситиме оцінки кожному учневі за відповідь. Перемагає команда, яка набирає більшу кількість балів.

Наприклад, на уроці з математики чи фізики можуть бути такі конкурси: "Чи знаєш ти формули?", "Конкурс кмітливих", "Змагання любителів кросвордів". "Чи розумієш ти графіки?", "Знайди помилку", "Пошук" та ін.

Перший конкурс.

Представники команд витягують папірець, згорнутий у трубочку, або кидають кубик, на гранях якого написані формули. Формулу записують на дошці, пояснюють її зміст, потім ставлять запитання, які стосуються цієї формули. Журі оцінює відповіді й виставляє оцінку у відомість.

Другий конкурс.

Задачі з малюнками записуються на картках. Представники команд витягують картки-завдання і відповідають на поставлене там запитання. Якщо вони не можуть відповісти, то просять допомоги у команди, якщо й вона не може, то просять допомоги в команди-суперниці, але перша команда бали втрачає, а друга – у разі правильної відповіді – ці бали набирає.

Третій конкурс.

Сітка-кросворд намальована на картках, які роздаються учням обох команд. Під картку підкладають копірувальний і чистий аркуш паперу. Розв'язуючи кросворд, відповіді вписують у картку і здають журі. Кросворд складається учителем.

Четвертий конкурс.

У ньому, як і в третьому конкурсі, представники команд витягують картки, на яких накреслені графіки. Тут же – запитання, на які потрібно відповісти. На виконання завдання відводять певний час. Картки здаються журі.

ТОК-ШОУ

Метою такого уроку є отримання навичок публічного виступу та дискусування. Учитель на такому уроці є ведучим. Робота організовується так:

Оголошується тема уроку;

Слово на запропоновану тему надається «запрошеним гостям»;

Слово надається глядачам, які можуть виступити із своєю думкою протягом 1 хвилини або поставити питання «запрошеним»;

«Запрошені» мають відповідати лаконічно та конкретно;

Ведучий також має право поставити своє запитання або перервати ведучого за лімітом часу.

Ця форма роботи допомагає навчитися брати участь у дискусіях, висловлювати та захищати власну позицію.

УРОК-ТУРНІР

Його мета – повторення й узагальнення вивченого. За два тижні до уроку вивішується плакат із запитаннями за темою. У класах створюються групи учнів, які одержують неоднакові завдання. Консультанти готують слабших учнів, працюють з ними, ерудити роблять повідомлення на запропоновані теми, аналітики розв'язують задачі (їх перелік дається). Готуються також картки-завдання. В уроці-турнірі беруть участь два класи. Тривалість – 90 хв. Столи розміщують так, щоб учні двох класів сиділи навпроти один одного. Можлива постановка проблемного питання. Другий етап розпочинається із фронтального опитування з усіх перелічених питань (учні обох класів відповідають почергово). Аналітики розв'язують задачі на дошці. Після цього класи обговорюють розв'язки задач і оцінюють роботу аналітиків. Наступний етап – міні-диктант з теми. До дошки запрошуються по два учні від класу. Решта – журі. Якщо це урок фізики – то ставляться досліди і побачене пояснюється, за що кожному класові виставляється відповідна оцінка. На другому уроці роботу розпочинають ерудити. Заслуховуються й оцінюються підготовлені повідомлення (по одному від класу). Далі – розв'язання творчих задач, підготовка відповідей на завдання, запропоновані в картках. Підраховується загальна кількість балів, набрана за кожен вид турніру кожним класом.

УРОК-ТЕЛЕПЕРЕДАЧА

Це урок вивчення нового матеріалу з попередньою підготовкою учнів. Він будується в стилі інформаційно-розважальної телепередачі. Його структура являє собою послідовність фрагментів із найпопулярніших телепрограм минулого і сьогодення: "Поле чудес", "Закон є закон", "Погода", "Пісня - 2011", "Служу народу України", "Літературна студія", "Свічадо", "Вечірня казка", "П'ятий кут" і т.ін., побудованих на предметному навчальному матеріалі.

Для підготовки уроку вчитель створює ініціативну учнівську групу, визначає ведучого телепередачі. Спільно з учителем ця група з'ясовує, які конкретно телепередачі будуть копіюватися на уроці, яким змістом наповнити кожний фрагмент. Створюються мікроколективи учнів, на чолі яких стоять члени ініціативної групи. Кожен мікроколектив готує свій фрагмент, свій вихід в "ефір", свою частину всієї "телепрограми".

Перед уроком класна кімната відповідно оформлюється. Учитель спільно з ініціативною групою чітко розподіляють час уроку, виділяючи кожній

"телепрограми" свій "жорсткий" час, встановлюють послідовність цих програм. У сценарій уроку органічно вплітаються кінопрограма (показ навчального кінофільму, фрагмента, епізоду, відеокліпу), рекламна пауза, пісня, музична вставка. Під час уроку учні в своїх робочих зошитах роблять записи, малюють схеми, малюнки, пишуть формули тощо. На таких уроках простежуються міжпредметні зв'язки, тому одним із варіантів уроку-телепередачі може бути інтегрований урок з участю 2-3 вчителів споріднених предметів.

Урок може бути розпочатий із музичної заставки даної телепередачі. Два диктори оголошують тему, мету і побудову. Наступний етап – демонстрування фрагмента фільму, після цього – виступи.

УРОК-КОМПОЗИЦІЯ

- Він дає цілісне і повне уявлення про тему вивчення;
- забезпечує широку участь учнів як у підготовці, так і в проведенні уроку;
- передбачає комплексне застосування різних засобів навчання: плакатів, схем, портретів, картин, музичного супроводу, художньої і довідникової літератури та ін.;
- учить сприймати, пізнавати світ не тільки через раціональну сферу, сферу мислення, а й через почуття, емоції.

Особливо сприятливий матеріал для таких уроків має українська література. Теми: "На Україну линуть журавлі", "Повернуті із забуття", "Література нашого краю", "Чорна сповідь твоя, Україно" вивчаються дуже успішно у формі уроків-композицій. Наприклад, на уроці "На Україну линуть журавлі" в комплексі використано загальне оформлення класу – журавель на тлі голубого неба і сонця, а на крилі немовля у сповитку, портрети письменників, програвач.

ІНТЕГРОВАНІ УРОКИ

Ці уроки проводяться з метою розкриття загальних закономірностей, законів, теорій, ідей, відображених у різних науках та відповідних навчальних предметах. Це уроки інтегрованих зв'язків декількох предметів. Вони дають можливість сформулювати і яскравіше уявити навколишні взаємозв'язки і явища. Основний аспект ставиться не тільки на засвоєння певних знань, стільки на розвиток освітнього мислення. Структура таких уроків відрізняється чіткістю, компактністю, стислістю, логічною взаємообумовленістю навчального матеріалу на кожному етапі уроку, великою інформативністю, об'ємністю матеріалу.

Інтегровані уроки сприяють:

більш повному осмисленню учнями навчального матеріалу, різні аспекти якого не можуть бути розкриті засобами якогось одного навчального предмета;

формуванню умінь переносити знання з однієї галузі науки чи мистецтва в іншу;

- стимулюванню аналітико-синтетичної діяльності учнів, розвитку потреби в системному підході до об'єкта пізнання, аналізі та порівнянні процесів та явищ;
- розкритті думок, настроїв, вражень, наприклад, філософських та релігійних вчень історичної епохи, в контексті якої слід сприймати і розуміти творчість письменника;
- розвитку творчих здібностей учнів: уяви, фантазії, образного мислення, інтелекту та емоційної сфери.

Підготовка до інтегрованих уроків передбачає:

аналіз річного календарного планування;

зіставлення матеріалу різних предметів для визначення споріднених тем;
«конструювання» заняття;
визначення завдань уроку;
написання плану-конспекту.

Після вивчення теми «Атмосферний тиск» можна провести інтегрований позакласний захід на тему «Газообмін у легенях і тканинах», в якому беруть участь інші вчителі-предметники. Наприклад:

- учитель хімії – ознайомлює учнів з властивостями кисню, окисненням;
- учитель фізики – нагадує про явище дифузії, ознайомлює з поняттям парціального тиску, аналізує зміну тиску газів під час дихання;
- учитель біології – пояснює суть дихання, зміну складу повітря під час дихання, парціальний тиск, газообмін, перенесення газів кров'ю, закон збереження енергії, сполучення кисню з залізом в еритроцитах, вплив кисню на рівень гемоглобіну в крові, вплив шкідливих речовин на рівень кисню в крові, джерела поповнення кисню на нашій планеті;
- учитель математики – розв'язує практичну задачу: скільки потрібно кисню для дихання на хвилину, годину, добу?;
- учитель фізичної культури – роз'яснює зв'язок гіподинамії та гіпоксії, наголошує на необхідності занять фізкультурою;
- медична сестра – розкриває можливості людини в екстремальних ситуаціях, наводить випадки з медичної практики;
- учитель історії – обговорює факт загибелі людей на повітряній кулі «Зеніт» у 1862 році;

Проведення нетрадиційних уроків відповідає тенденціям сучасного уроку, зокрема таким, як відмова від авторитарного стилю навчання, курс на ініціативу учнів, увага до вироблення вміння самостійно працювати, обґрунтовано приймати рішення, набувати необхідних життєвих компетенцій.

ДЕБАТИ

Дебати – різновид дискусії. Дебати дають змогу продемонструвати знання, поділитися досвідом, ідеями. Використання цієї форми дискусії має на меті навчити учнів висловлювати свої погляди спокійно, у товариській атмосфері. Учасники дебатів повинні вміти подати аргументи «за» і «проти» обговорюваної ідеї, переконати опонентів у правильності своєї позиції за допомогою чіткої логіки. Час виступу кожного учасника під час дебатів обмежений та однаковий для усіх.

Методика проведення дебатів:

Під час підготовки дебатів його керівник має передбачити загальний хід бесіди і повідомити учасникам тему запланованої дискусії;
Відкриваючи дебати, ведучий нагадує тему та представляє план проведення обговорення;

Ведучий стежить за регламентом та обмежує виступи учасників у 3-5 хв. Він прагне залучити до дискусії якомога більшу кількість учасників, надаючи їм слово;
Упродовж дискусії ведучий виносить на обговорення пункти плану та підводить підсумки кожного пункту.

Після закінчення обговорення керуючий підбиває загальний підсумок обговорення

та надає таку можливість одному з учасників, аналізуючи подібність та відмінність позицій з кожного питання

ВИСТАВКА

У навчальному кабінеті виставляється демонстраційне та лабораторне обладнання за темою, що вивчається, науково-популярна література, учнівські реферати, саморобні газети, наочні посібники, зроблені за минулі роки.

Кожну частину виставки обслуговує учень-екскурсовод. Учні групами переходять від однієї експозиції до іншої, дивляться, слухають, ставлять запитання, виконують досліді.

Наприкінці заняття учні пишуть відгук про виставку або рецензію за планом:

Що вам найбільше сподобалося на виставці?

З якими новими поняттями, законами, приладами ви познайомилися?

Де і для чого вони використовуються?

Про що ви бажаєте отримати додаткову інформацію?

За якою темою ви могли б виступити на семінарі?

Ваше враження про проведене заняття.

Ваші зауваження та пропозиції.

Таке заняття може проводитися як на початку вивчення теми, так і під час її узагальнення.

УРОК-ДОСЛІДЖЕННЯ

Урок-дослідження – це така навчальна форма, в якій домінує дослідницький метод вивчення матеріалу. Використання цього типу уроку зумовлене проблемами сучасного суспільства, яке ставить перед навчальним закладом завдання виховати творчу особистість, розвинути творчі задатки учнів, навчити їх мислити, здобувати знання самостійно й застосовувати їх на практиці. Дослідницький метод на уроках застосовується переважно в старших класах.

Педагогічні можливості уроку-дослідження:

- здобування знань самостійно, а не отримання їх у готовому вигляді;
- удосконалення мислення, розвиток аналітично-синтетичної діяльності учнів, уміння зіставляти, порівнювати, аналізувати й систематизувати, узагальнювати й абстрагувати, висувати твердження та аргументувати їх;
- скерування учнів на динамічний пошук, що примушує їх стати дослідниками, першовідкривачами знань, співавторами навчального процесу;
- глибше осмислення нових знань на підставі попередніх і життєвого досвіду, в результаті чого навчальний матеріал міцніше запам'ятовується і здебільшого стає переконанням учнів, основою їх майбутнього світогляду;
- допомагає переконатися в істинності своїх припущень,
- задовольняють потребу в дослідництві, творчості, що має позитивний вплив на їхнє здоров'я, самовираження,

Уроки-дослідження урізноманітнюють роботу учнів, знімають напругу від звичної навчальної діяльності, викликають живий інтерес до пізнання світу. «Пізнай природу, пізнай свій народ, пізнай себе», – писав Григорій Сковорода.

ЗАСТОСОВУЮЧИ НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ ПОТРІБНО ПАМ'ЯТАТИ:

- на сучасному етапі роботи школи в основу педагогічної практики слід покласти творчий підхід;
- новації мислення мають бути педагогічно впровадженими та відповідати основним вимогам навчання й виховання;
- на уроці необхідно досягти поєднання ігрової та навчальної форм діяльності;
- нетрадиційні заняття дають змогу урізноманітнювати форми і методи роботи на уроці, позбавлятися шаблонів, виховують цілісну, творчу особистість;
- використання нетрадиційних форм навчання сприяє формуванню пізнавальних інтересів школярів, їхніх життєвих компетенцій;
- уміле поєднання традиційних і нетрадиційних форм роботи забезпечує високу ефективність нестандартних уроків, бажання дітей навчитися, належний рівень навчальних досягнень школярів.